

Η οικογένεια των εφήβων

Κοκκέβη Α., Φωτίου Α., Σταύρου Μ., Ξανθάκη Μ., Καναβού Ε.

Εισαγωγή

Ο πυρήνας στη ζωή των εφήβων είναι το οικογενειακό τους περιβάλλον και ως εκ τούτου διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο σε όλο το φάσμα της σωματικής και ψυχικής τους υγείας.¹

Σύμφωνα με διεθνείς έρευνες σε εφήβους, το κοινωνικο-οικονομικό προφίλ της οικογένειας έχει συνδεθεί με τη σχολική επίδοση, την επιθετικότητα και τη σχολική βία, τις διατροφικές συνήθειες και την παχυσαρκία, τη χρήση οιοπνευματωδών, το κάπνισμα, τη χαμηλή αυτοεκτίμηση και την ψυχική υγεία (π.χ. ψυχοσωματικά συμπτώματα, κατάθλιψη).²⁻⁴ Επίσης, στρεσογόνες καταστάσεις στη ζωή της οικογένειας, όπως η μετανάστευση και η ανεργία, επηρεάζουν σημαντικά την υγεία των εφήβων.^{5,6}

Η υγεία των εφήβων σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με το επίπεδο και την ποιότητα των σχέσεων που αναπτύσσονται στην οικογένεια.⁷ Η καλή επικοινωνία με τους γονείς αποτελεί προστατευτικό παράγοντα για συμπεριφορές υψηλού κινδύνου⁸ και για πολλά ψυχοσωματικά προβλήματα.⁹ Επιπλέον, η καλή επικοινωνία των εφήβων, ιδιαίτερα με τη μητέρα, συνδέεται με καλύτερη σωματική υγεία, χαμηλότερη κατανάλωση οιοπνευματωδών ποτών¹⁰ και τσιγάρων¹¹ καθώς και την αποφυγή της πρώιμης έναρξης της σεξουαλικής τους ζωής.¹²

Παρά το γεγονός ότι οι έφηβοι μιλούν λιγότερο με τους γονείς τους από ό,τι στα προηγούμενα χρόνια της ζωής τους, ο συναισθηματικός δεσμός μεταξύ εφήβου-γονιού συνεχίζεται, αν και με διαφορετική μορφή. Η αλλαγή αυτή στις σχέσεις γονιού-εφήβου οδηγεί βαθμιαία στην ανεξαρτησία και την αυτονομία του εφήβου οι οποίες αποτελούν σημαντικές συνιστώσες της διαδικασίας ανάπτυξης.¹³

Οι γονείς επιλέγουν διαφορετικούς τρόπους και στρατηγικές για τη διαπαιδαγώγηση των εφήβων, που έχουν να κάνουν με το κατά πόσο τους τιμωρούν, με το εάν συζητούν μαζί τους για λάθη που κάνουν ή με το εάν έχουν αδιάφορη στάση απέναντί τους. Οι έφηβοι που έχουν αυστηρούς/προσηνείς γονείς είναι περισσότερο πιθανόν να αναπτύξουν υψηλότερη αυτοεκτίμηση, να έχουν καλύτερη επίδοση στο σχολείο, να είναι λιγότερο ευάλωτοι σε πιέσεις που δέχονται από τους συνομηλικούς τους και να αποφεύγουν συμπεριφορές κινδύνου όπως η χρήση ουσιών και η πρώιμη έναρξη της σεξουαλικής ζωής.¹⁴ Από την άλλη, οι έφηβοι με ενδοτικούς/αδιάφορους γονείς είναι πιθανόν να είναι επιρρεπείς σε συμπεριφορές κινδύνου.¹⁵

Κύρια Ευρήματα

Κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά

- Η μεγάλη πλειονότητα των εφήβων (92,5%) έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα και έχουν και τους δύο γονείς Έλληνες (85,3%). Ένας στους 6 εφήβους έχει τουλάχιστον ένα γονιό αλλοδαπής εθνικότητας.
- Το 85,3% των εφήβων ζουν και με τους δύο βιολογικούς γονείς τους, και ένας στους 10 ζει σε μονογονεϊκή οικογένεια.
- Δύο στους 3 εφήβους αναφέρουν ότι εργάζονται και οι δύο γονείς τους.
- Διαχρονικά, από το 2002 έως το 2010 αυξάνονται οι έφηβοι που δεν ζουν και με τους δύο γονείς και διπλασιάζονται εκείνοι που έχουν έναν τουλάχιστον γονιό άνεργο.
- Σύμφωνα με την Κλίμακα Οικονομικής Ευμάρειας, η οικογένεια 1 στους 2 εφήβους κατατάσσεται στο μέσο οικονομικό επίπεδο, 1 στους 3 στο ανώτερο και 1 στους 6 στο κατώτερο οικονομικό επίπεδο.

Σχέσεις στην οικογένεια

- Η πλειονότητα των εφήβων δηλώνουν πολύ ικανοποιημένοι από τις σχέσεις στην οικογένειά τους, σε υψηλότερο ποσοστό τα αγόρια και οι 11χρονοι μαθητές.
- Τέσσερις στους 5 εφήβους θεωρούν εύκολη την επικοινωνία με τη μητέρα τους, 2 στους 3 με τον πατέρα τους και 7 στους 10 εφήβους με τα μεγαλύτερα αδέρφια τους. Οι κοινές δραστηριότητες με την οικογένεια είναι για τους περισσότερους έφηβους τα κοινά γεύματα, οι συζητήσεις και η παρακολούθηση τηλεόρασης.
- Δύο στους 3 εφήβους αναφέρουν ότι έχουν συναισθηματική στήριξη από τους γονείς τους, με το αντίστοιχο ποσοστό να μειώνεται καθώς οι έφηβοι μεγαλώνουν.
- Διαχρονικά, από το 2006 στο 2010 μειώνεται σημαντικά το ποσοστό των εφήβων που αναφέρουν ότι έχουν συναισθηματική στήριξη από τους γονείς τους.
- Οι γονείς της πλειονότητας των εφήβων γνωρίζουν τι κάνουν τα παιδιά τους στον ελεύθερό τους χρόνο, περισσότερο η μητέρα από τον πατέρα.

Στην παρούσα έρευνα, το κοινωνικο-οικονομικό προφίλ των οικογενειών των μαθητών διερευνήθηκε μέσα από ερωτήσεις για την εθνικότητα και τη γλώσσα επικοινωνίας μεταξύ των μελών της οικογένειας, τη δομή της οικογένειας, την εργασιακή κατάσταση των γονιών και, τέλος, την οικονομική

κατάσταση της οικογένειας σύμφωνα με την Κλίμακα Οικονομικής Ευμάρειας της Οικογένειας.¹⁶

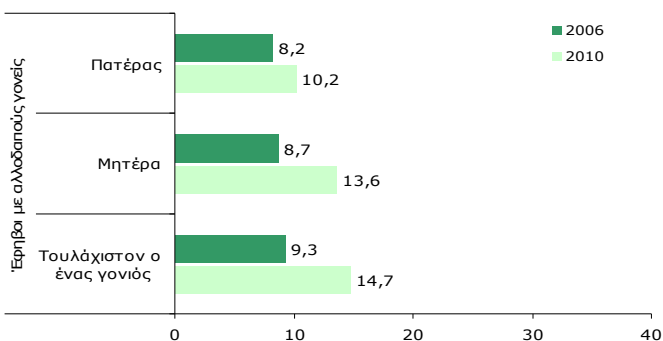
Στο τεύχος αυτό εξετάζονται επίσης μία σειρά από θέματα αναφορικά με τις σχέσεις και την επικοινωνία στην οικογένεια και ειδικότερα με κάθε γονιό και με τα μεγαλύτερα αδέρφια, θέματα γύρω από τη γνώση των γονιών για τις παρέες και τις δραστηριότητες των παιδιών τους, την υποστήριξη που δέχεται ο έφηβος και την τυπολογία στην οποία ανήκουν οι γονείς.¹⁷

Τα στοιχεία παρουσιάζονται για το σύνολο των μαθητών, ανά φύλο, ανά ηλικία και όπου είναι δυνατό διαχρονικά. Σημειώνεται ότι, παρόλο που η αναφορά στο κείμενο και τα γραφήματα γίνεται σε μαθητές ηλικίας 11, 13 και 15 ετών, τα στοιχεία αφορούν στις σχολικές τάξεις της ΣΤ' Δημοτικού, Β' Γυμνασίου και Α' Λυκείου, στις οποίες αντίστοιχα φοιτούν στην πλειονότητά τους (>93%) οι μαθητές των τριών παραπάνω ηλικιακών ομάδων. Σχολιάζονται μόνο οι στατιστικά σημαντικές διαφορές (επίπεδο σημαντικότητας $p < 0,01$).

Εθνικότητα και γλώσσα επικοινωνίας στο σπίτι

Οι μαθητές ρωτήθηκαν για τον τόπο γέννησής τους και για την εθνικότητα των γονιών τους. Η συντριπτική πλειονότητά τους (92,5%) έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα, και 8 στους 10 (85,3%) αναφέρουν ότι και οι δύο γονείς τους έχουν ελληνική εθνικότητα. Ένας στους 6 εφήβους έχει τουλάχιστον ένα γονιό αλλοδαπής εθνικότητας, με υψηλότερο το ποσοστό για τη μητέρα από ό,τι για τον πατέρα (Γράφημα 1). Δύο στους 3 εφήβους με τουλάχιστον ένα αλλοδαπό γονιό (67,8%) αναφέρουν ότι χρησιμοποιείται η ελληνική γλώσσα για την επικοινωνία στο σπίτι μεταξύ των μελών της οικογένειάς τους (91,8% του συνόλου των μαθητών που συμμετείχαν στην έρευνα).

Γράφημα 1: Έφηβοι με αλλοδαπούς γονείς, διαχρονικά(%)

Μεταξύ του 2006 και του 2010, έχει αυξηθεί το ποσοστό των εφήβων που έχουν είτε ένα γονιό αλλοδαπό είτε και τους δύο (Γράφημα 1). Τέλος, διαχρονικά αυξάνεται σημαντικά το ποσοστό των εφήβων που αναφέρουν ότι η γλώσσα που μιλούν στο σπίτι δεν είναι η ελληνική, από 3,4% το 2006 σε 8,2% το 2010.

Δομή οικογένειας

Η δομή της οικογένειας των εφήβων διερευνήθηκε μέσα από ερώτηση σχετικά με τα ενήλικα άτομα που μένουν μόνιμα

κάτω από την ίδια στέγη. Το 85,3% των μαθητών αναφέρουν ότι ζουν και με τους δύο βιολογικούς γονείς. Ένας στους 10 εφήβους (10,3%) ζει μόνο με έναν βιολογικό γονιό, ενώ το 2,9% ζουν σε οικογένεια αναδομημένης μορφής.¹ Επιπλέον, 1 στους 6 εφήβους (15,8%) αναφέρει ότι μένει μαζί στο σπίτι η γιαγιά ή/και ο παππούς (οικογένεια διευρυμένης μορφής).

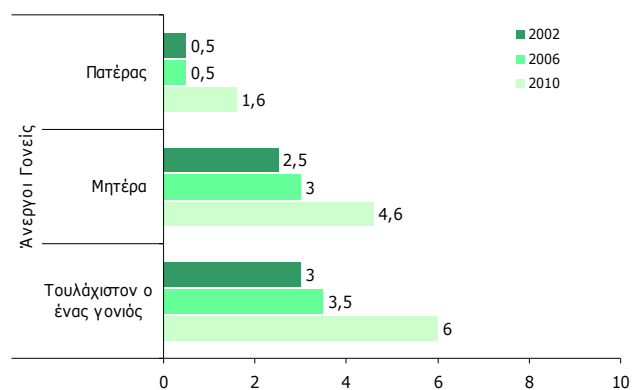
Διαχρονικά, μεταξύ του 1998 και του 2010 φαίνεται να έχει διπλασιαστεί το ποσοστό των εφήβων που αναφέρουν ότι ζουν σε μονογονεϊκού τύπου οικογένεια από 5,2% σε 10,3%, αντίστοιχα. Κατά την ίδια χρονική περίοδο έχει, επίσης, μειωθεί σημαντικά η συμβίωση με τη γιαγιά ή/και τον παππού (25,3% το 1998, 21,3% το 2002, 18,7% το 2006 και 15,8% το 2010).

Εργασιακή κατάσταση γονέων

Στη μεγάλη πλειονότητά τους οι γονείς των εφήβων εργάζονται, περισσότερο ο πατέρας από ό,τι η μητέρα (92,3% και 68,3%, αντίστοιχα). Δύο στους 3 εφήβους (65,2%) αναφέρουν ότι εργάζονται και οι δύο γονείς τους, ενώ το 6% έχει τουλάχιστον ένα γονιό άνεργο (Γράφημα 2). Ως συνηθέστεροι λόγοι για τον πατέρα που δεν εργάζεται αναφέρονται η συνταξιοδότηση, η ασθένεια ή η φοιτητική ιδιότητα (52,5%) και η ανεργία (32,4%). Ως κυριότερη αιτία μη απασχόλησης της μητέρας σε εργασία εκτός σπιτιού αναφέρεται η φροντίδα άλλων ατόμων ή/και του νοικοκυριού (67,1%).

Διαχρονικά, έχει αυξηθεί σημαντικά ο αριθμός των εφήβων που αναφέρουν ότι οι γονείς τους είναι άνεργοι. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2002-2010 έχει τριπλασιαστεί το ποσοστό που αναφέρουν ότι ο πατέρας δεν εργάζεται και ψάχνει για δουλειά, ενώ αύξηση μικρότερου βαθμού καταγράφεται στο αντίστοιχο ποσοστό και για τη μητέρα (Γράφημα 2). Επίσης, την ίδια χρονική περίοδο διπλασιάζεται ο αριθμός των μαθητών που αναφέρουν πως τουλάχιστον ο ένας από τους δύο γονείς τους είναι άνεργος και ψάχνει για δουλειά (Γράφημα 2).

Γράφημα 2: Έφηβοι με γονείς που είναι άνεργοι, διαχρονικά(%)

¹ Αναδομημένη μορφή οικογένειας: ένας βιολογικός γονιός και πατριός ή μητριά.

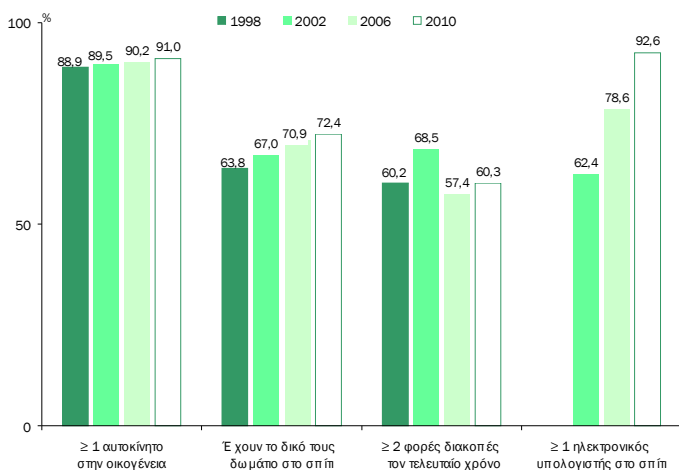
Οικονομική κατάσταση της οικογένειας

Η οικονομική κατάσταση της οικογένειας των μαθητών αρχικά διερευνήθηκε μέσα από ερώτηση που τους ζητούσε να την αξιολογήσουν με υποκειμενικά κριτήρια και να τη χαρακτηρίσουν από *πολύ καλή* έως *καθόλου καλή*. Δύο στους 3 εφήβους (64,7%) πιστεύουν ότι η οικονομική κατάσταση της οικογένειάς τους είναι *καλή*,ⁱ το 26,8% την αξιολογεί στο μέσο όρο, ενώ *όχι πολύ καλή* ή *καθόλου καλή* μόνο το 8,4% των εφήβων. Μεταξύ των τριών ηλικιακών ομάδων, σε μεγαλύτερο ποσοστό οι 11χρονοι (72,4%) χαρακτηρίζουν την οικονομική κατάσταση της οικογένειάς τους ως *καλή* συγκριτικά με τους 13χρονους (63,3%) και τους 15χρονους (57,7%).

Διαχρονικά, παρόλο που από το 1998 στο 2006 παρατηρείται τάση αύξησης του ποσοστού των εφήβων που χαρακτηρίζουν την οικονομική κατάσταση της οικογένειάς τους ως *καλή*, τα επόμενα χρόνια μέχρι και το 2010 υπάρχει τάση μείωσης.

Επίσης, έγινε αντικειμενική αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης της οικογένειας βάσει της Κλίμακας Οικονομικής Ευμάρειας της Οικογένειας.¹⁶ Η κλίμακα αυτή περιλαμβάνει ερωτήσεις για τον αριθμό ηλεκτρονικών υπολογιστών και τον αριθμό των αυτοκινήτων στο νοικοκυριό, για το εάν οι έφηβοι έχουν το δικό τους δωμάτιο στο σπίτι, όπως επίσης και για τη συχνότητα των οικογενειακών διακοπών κατά τον τελευταίο χρόνο πριν από την έρευνα. Από τις απαντήσεις των εφήβων στις επιμέρους ερωτήσεις της κλίμακας προκύπτει ότι 9 στους 10 (91%) ανέφεραν την ύπαρξη ενός τουλάχιστον αυτοκινήτου στην οικογένεια και 7 στους 10 (72,4%) πως έχουν το δικό τους δωμάτιο στο σπίτι. Σε ποσοστό 60,3%, οι έφηβοι έχουν κάνει τουλάχιστον 2 φορές διακοπές με την οικογένειά τους τον τελευταίο χρόνο. Τέλος, η πλειονότητα των εφήβων (92,6%) έχουν τουλάχιστον έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή στο σπίτι (Γράφημα 3).

Γράφημα 3: Έμμεσοι δείκτες οικονομικής κατάστασης οικογένειας, διαχρονικά (%)

Σύμφωνα με τις απαντήσεις των εφήβων, η βαθμολογία της Κλίμακας Οικονομικής Ευμάρειας δείχνει πως το 48,6% των οικογενειών τους κατατάσσεται στο μέσο οικονομικό επίπεδο,

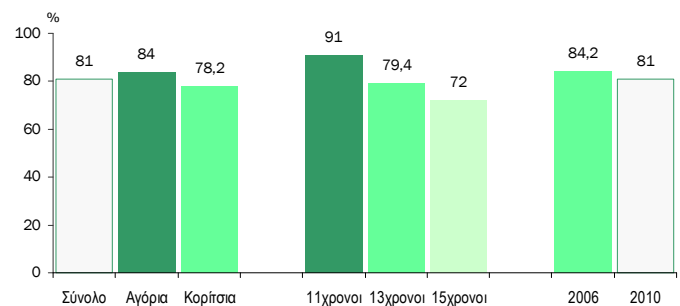
το 34,8% στο ανώτερο, ενώ το 16,6% κατατάσσεται στο χαμηλό επίπεδο.

Διαχρονικά, από το 2002 στο 2010 φαίνεται να υπάρχει αυξητική τάση του ποσοστού των οικογενειών με υψηλό επίπεδο οικονομικής ευμάρειας από 21,8% το 2002 στο 34,8% το 2010, και σημαντική μείωση εκείνων με χαμηλό επίπεδο, από 29,6% το 2002 σε 16,6% το 2010. Οι απαντήσεις των μαθητών στις επιμέρους ερωτήσεις της κλίμακας δείχνουν αύξηση όσων έχουν δικό τους δωμάτιο και ραγδαία αύξηση όσων αναφέρουν την ύπαρξη τουλάχιστον ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή στο σπίτι (Γράφημα 3).

Ικανοποίηση από τις σχέσεις στην οικογένεια

Οι έφηβοι ρωτήθηκαν για το βαθμό στον οποίο είναι ικανοποιημένοι από τις σχέσεις στην οικογένειά τους. Για την πλειονότητα των εφήβων οι σχέσεις στην οικογένεια είναι από *πολύ καλές* έως *άριστες*.ⁱⁱ Οι 11χρονοι αντιλαμβάνονται τις σχέσεις στην οικογένεια ως *πολύ καλές* ή *άριστες* σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό σε σύγκριση με τους 13χρονους και τους 15χρονους. Επίσης, μεγαλύτερο ποσοστό αγοριών από ό,τι κοριτσιών αναφέρουν *πολύ καλές* έως *άριστες* σχέσεις στην οικογένεια (Γράφημα 4).

Γράφημα 4: Έφηβοι που αναφέρουν πολύ καλές έως άριστες σχέσεις στην οικογένεια (%)

Διαχρονικά από το 2006 στο 2010 έχει μειωθεί σημαντικά το ποσοστό των εφήβων που δηλώνουν *ικανοποιημένοι* από τις σχέσεις στην οικογένειά τους (Γράφημα 4).

Το 2010, ποσοστό 3,6% των μαθητών (4,4% των κοριτσιών και 2,7% των αγοριών) δηλώνουν πως δεν είναι καθόλου ικανοποιημένοιⁱⁱⁱ από τις σχέσεις στην οικογένεια.

Μεγαλώνοντας οι έφηβοι δηλώνουν σε υψηλότερα ποσοστά ότι δεν είναι καθόλου ικανοποιημένοι από τις σχέσεις στην οικογένεια (1,1% των 11χρονων έναντι 4,1% των 13χρονων και 5,6% των 15χρονων).

ⁱ Οι έφηβοι απάντησαν «πολύ καλή» ή «καλή».

ⁱⁱ Οι έφηβοι απάντησαν μεταξύ «8» και «10» στη σχετική δεκαβάθμια κλίμακα.

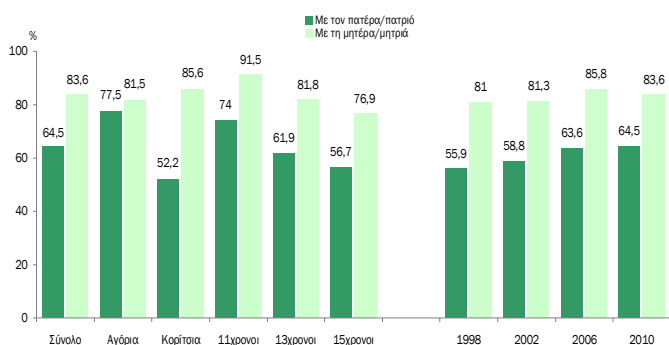
ⁱⁱⁱ Οι έφηβοι απάντησαν μεταξύ «0» και «4» στη σχετική δεκαβάθμια κλίμακα.

Επικοινωνία με γονείς και μεγαλύτερα αδέρφια

Οι έφηβοι απάντησαν σε ερώτηση σχετικά με το πόσο εύκολο ή δύσκολο είναι να μιλήσουν με τους γονείς τους και με τα μεγαλύτερα αδέρφια τους για θέματα που τους απασχολούν. Η πλειονότητα των μαθητών αναφέρουν ότι είναι κατά κανόνα *εύκολο*ⁱ να μιλήσουν με τους γονείς τους. Ωστόσο, υπάρχουν διαφοροποιήσεις ανάλογα με το φύλο του γονιού, και ανάλογα με το φύλο και την ηλικία του εφήβου. Έτσι, ενώ το 83,6% των εφήβων θεωρεί *εύκολη* την επικοινωνία με τη μητέρα, το αντίστοιχο ποσοστό για τον πατέρα ανέρχεται στο 64,5% (Γράφημα 5).

Η ευκολία με την οποία οι έφηβοι επικοινωνούν με τους γονείς τους φαίνεται να συνδέεται με το φύλο και την ηλικία τους σε συνδυασμό και με το φύλο του γονιού. Έτσι, τα κορίτσια θεωρούν πιο εύκολο από ό,τι τα αγόρια να μιλήσουν με τη μητέρα τους για κάτι που τους απασχολεί (85,6% και 81,5%, αντίστοιχα). Στην περίπτωση του πατέρα, ωστόσο, τα κορίτσια επικοινωνούν *εύκολα* σε σημαντικά χαμηλότερο ποσοστό (52,2%) σε σύγκριση με τα αγόρια (77,5%). Επιπλέον, σημαντικά μεγαλύτερο ποσοστό 11χρονων αναφέρουν ότι επικοινωνούν *εύκολα* με τους γονείς (74% με τον πατέρα, 91,5% με τη μητέρα) σε σύγκριση με τους 13χρονους (61,9% με τον πατέρα, 81,8% με τη μητέρα) και τους 15χρονους (56,7% με τον πατέρα, 76,9% με την μητέρα) (Γράφημα 5).

Γράφημα 5: Έφηβοι που θεωρούν ότι η επικοινωνία με τους γονείς είναι εύκολη, ανά φύλο γονιού (%)

Όσον αφορά τα μεγαλύτερα αδέρφια, στην πλειονότητά τους οι έφηβοι βρίσκουν την επικοινωνία μαζί τους *εύκολη* (68,8% και 78,9% για τον μεγαλύτερο αδελφό και τη μεγαλύτερη αδελφή, αντίστοιχα). Τα αγόρια βρίσκουν εξίσου εύκολη την επικοινωνία με τον μεγαλύτερο αδελφό (78,9%) και τη μεγαλύτερη αδελφή (75,8%), ενώ στην περίπτωση των κοριτσιών η επικοινωνία είναι συχνότερα εύκολη με τη μεγαλύτερη αδελφή (82,2%) παρά με τον μεγαλύτερο αδελφό (59,3%).

Διαχρονικά, από το 1998 στο 2010 περισσότεροι έφηβοι θεωρούν εύκολη την επικοινωνία τόσο με τη μητέρα όσο με τον πατέρα (Γράφημα 5). Τα επίπεδα επικοινωνίας με τα μεγαλύτερα αδέρφια δεν έχουν μεταβληθεί σημαντικά.

Το 2010, για 1 στους 7 εφήβους (15,3%) είναι πολύ δύσκολο να επικοινωνήσει με έστω και έναν από τους δύο γονείς για θέματα που τον/την απασχολούν.

Δυσκολία στην επικοινωνία με τους γονείς αναφέρεται από σημαντικά υψηλότερο ποσοστό κοριτσιών (19,4%) από ό,τι αγοριών (10,9%) και το ποσοστό αυτό διπλασιάζεται από την ηλικία των 11 (9,9%) στην ηλικία των 15 (18,6%).

Δραστηριότητες με τους γονείς

Οι έφηβοι απάντησαν σε ερωτήσεις για τις δραστηριότητες που κάνουν μαζί ως οικογένεια. Από τις απαντήσεις τους προκύπτει πως οι έφηβοι τρώνε *συχνά*ⁱⁱ με τους γονείς τους (82,7%), κάθονται και συζητούν (60,9%) ή παρακολουθούν τηλεόραση και DVD (60%). Χαμηλότερα, συγκριτικά, ποσοστά εφήβων αναφέρουν ότι *συχνά* όλοι μαζί παίζουν στο σπίτι (28,2%), κάνουν περίπατο (19,4%) ή αθλούνται (14,6%) (Γράφημα 6).

Γράφημα 6: Έφηβοι που κάνουν συχνά διάφορες δραστηριότητες με την οικογένειά τους, στο σύνολο και ανά φύλο (%)

Με την ηλικία μειώνεται το ποσοστό των εφήβων που αναφέρουν ότι κάνουν συχνά όλοι μαζί διάφορες δραστηριότητες στην οικογένεια.

Οικογενειακός έλεγχος

Στους εφήβους έγινε ερώτηση σχετικά με το βαθμό στον οποίο οι γονείς τους γνωρίζουν πού βρίσκονται μετά το σχολείο, πού πηγαίνουν τα βράδια, ποιου/-ες είναι οι φίλοι/-ες τους, πώς ξοδεύουν τα χρήματά τους, και τι κάνουν στον ελεύθερό τους χρόνο.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις της πλειονότητας των εφήβων, οι *γονείς*ⁱⁱⁱ γνωρίζουν *καλά*^{iv} πού βρίσκονται μετά το σχολείο (82,8%), ποιου/-ες είναι οι φίλοι/-ες τους (80%), πού

ⁱ Οι έφηβοι απάντησαν «εύκολο» ή «πολύ εύκολο».

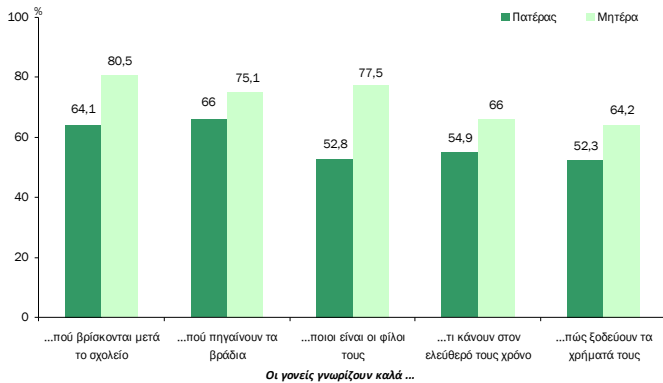
ⁱⁱ Οι έφηβοι απάντησαν «τις περισσότερες ημέρες» ή «κάθε μέρα».

ⁱⁱⁱ Τουλάχιστον ο ένας από τους δύο.

^{iv} Οι έφηβοι απάντησαν «γνωρίζει καλά».

πηγαίνουν τα βράδια (77,8%), τι κάνουν στον ελεύθερό τους χρόνο (70,3%) και πώς ξοδεύουν τα χρήματά τους (70%).

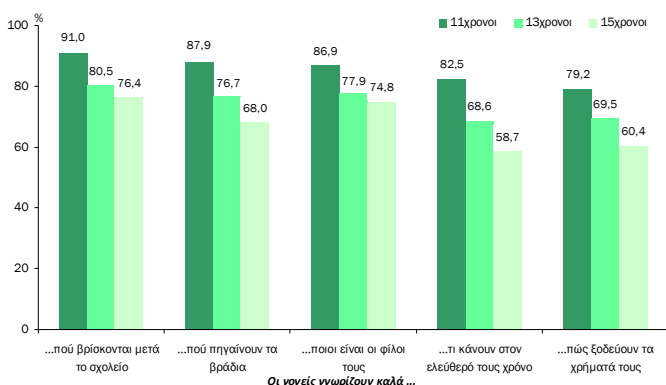
Γράφημα 7: Έφηβοι που θεωρούν ότι «Ο πατέρας / η μητέρα γνωρίζει καλά...» (%)

Όπως και με την επικοινωνία στην οικογένεια, έτσι και στο ζήτημα του οικογενειακού ελέγχου οι απαντήσεις διαφοροποιούνται ανάλογα με το φύλο και την ηλικία του εφήβου καθώς και με το φύλο του γονέα. Η μητέρα εμφανίζεται σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό ενήμερη σε σχέση με τον πατέρα για τις δραστηριότητες και τις ασχολίες του παιδιού έξω από το σπίτι (Γράφημα 7).

Επιπλέον, οι γονείς των κοριτσιών γνωρίζουν σε μεγαλύτερο ποσοστό από τους γονείς των αγοριών πού βρίσκονται μετά το σχολείο, πού πηγαίνουν τα βράδια, ποιοι/-ες είναι οι φίλοι/-ες τους, πώς ξοδεύουν τα χρήματά τους. Επίσης, με την ηλικία μειώνεται το ποσοστό των εφήβων που απαντούν ότι οι γονείς τους γνωρίζουν καλά τις δραστηριότητές τους (Γράφημα 8).

Γράφημα 8: Έφηβοι που θεωρούν ότι «Οι γονείς γνωρίζουν καλά...», ανά ηλικία (%)

Διαχρονικά, μεταξύ του 2006 και του 2010 δεν παρατηρούνται σημαντικές μεταβολές στα ποσοστά των εφήβων που αναφέρουν ότι οι γονείς τους γνωρίζουν τις παραπάνω δραστηριότητές τους.

Το 2010, το 8,8% των εφήβων απαντούν πως κανένας από τους δύο γονείς δεν έχει γνώση για τις δραστηριότητές τους. Το ποσοστό αυτό είναι σημαντικά υψηλότερο στα αγόρια (10,9%) από ό,τι στα κορίτσια (6,9%) και αυξάνεται με την ηλικία (από 2,6% στους 11χρονους, σε 8,9% στους 13χρονους και 15,6% στους 15χρονους).

Από το 2006 στο 2010 το ποσοστό 15χρονων που αναφέρουν ότι κανένας από τους δύο γονείς δεν έχει γνώση για τις δραστηριότητές τους αυξάνεται σημαντικά από 11,4% σε 15,6%.

Δέσιμο με τους γονείς

Οι έφηβοι απάντησαν σε ερωτήσεις σχετικά με την ποιότητα του συναισθηματικού δεσμού που έχουν με τους γονείς τους. Μία από τις διαστάσεις αυτού του συναισθηματικού δεσμού είναι η συναισθηματική στήριξη και η άλλη η προώθηση της αυτονομίας των εφήβων, από την πλευρά των γονιών.

Δύο στους 3 εφήβους (67,5%) αναφέρουν ότι έχουν συναισθηματική στήριξηⁱⁱ από τους γονείς τους,ⁱⁱⁱ σε παρόμοια ποσοστά αγόρια και κορίτσια. Με την ηλικία, μειώνεται το ποσοστό των εφήβων που αναφέρουν ότι έχουν συναισθηματική στήριξη από τους γονείς τους (από 78,3% στους 11χρονους, σε 66,5% στους 13χρονους και 56,7% στους 15χρονους) (Γράφημα 9). Η μητέρα φαίνεται να στηρίζει συναισθηματικά τους εφήβους περισσότερο από ό,τι ο πατέρας (61,6% και 44,1%, αντίστοιχα). Ενώ ο πατέρας φαίνεται να στηρίζει συναισθηματικά σε παρόμοια ποσοστά τα αγόρια και τα κορίτσια, η μητέρα φαίνεται να στηρίζει συναισθηματικά περισσότερο τα κορίτσια.

Ένας στους 3 εφήβους (32,2%) αναφέρει ότι οι γονείς^{iv} ενισχύουν την αυτονομία του, δηλαδή τον αφήνουν να κάνει αυτό που θέλει, χαίρονται όταν παίρνει τις δικές του αποφάσεις, αποφεύγουν να ελέγχουν οτιδήποτε κάνει και δεν του συμπεριφέρονται σαν να ήταν μωρό. Οι γονείς φαίνεται ότι ενισχύουν περισσότερο την αυτονομία των αγοριών από ό,τι των κοριτσιών (34,1% και 30,5%, αντίστοιχα). Επιπλέον, με την ηλικία αυξάνεται η ενίσχυση της αυτονομίας τους από την πλευρά των γονιών (από 24,8% στους 11χρονους σε 33% στους 13χρονους και 39,5% στους 15χρονους) (Γράφημα 9).

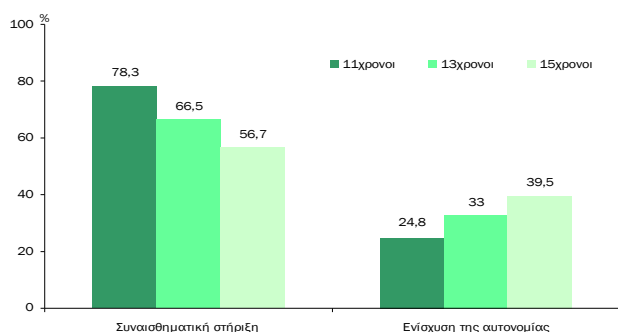
ⁱ Οι έφηβοι απάντησαν σε τουλάχιστον 4 από τις 5 σχετικές ερωτήσεις ότι και οι δύο γονείς «γνωρίζουν λίγο» ή «δεν γνωρίζουν καθόλου».

ⁱⁱ Οι έφηβοι απάντησαν «σχεδόν πάντα» σε τουλάχιστον 3 από τις 4 ερωτήσεις για το κατά πόσο οι γονείς τους τους βοηθούν όσο χρειάζονται, είναι στοργικοί και τρυφεροί μαζί τους, κατανοούν τα προβλήματα και τις ανησυχίες τους και τους κάνουν να νιώθουν καλύτερα όταν οι έφηβοι είναι αναστατωμένοι.

ⁱⁱⁱ Τουλάχιστον τον έναν από τους δύο.

^{iv} Τουλάχιστον ο ένας από τους δύο.

Γράφημα 9: Έφηβοι που θεωρούν ότι οι γονείς τους τούς παρέχουν συναισθηματική στήριξη και ενισχύουν την αυτονομία τους, ανά ηλικία (%)

Διαχρονικά, μεταξύ του 2006 και του 2010 μειώνεται σημαντικά το ποσοστό των εφήβων που αναφέρουν ότι οι γονείς τους τούς παρέχουν συναισθηματική στήριξη (από 71,1% σε 67,5%), με τη μείωση να αφορά κυρίως τη μητέρα. Επίσης, μικρότερο ποσοστό εφήβων αναφέρουν ότι οι γονείς τους ενισχύουν την αυτονομία τους (από 35,9% το 2006 σε 32,2% το 2010).

Σε σχέση με το σχολείο, στην πλειονότητά τους οι έφηβοι συμφωνούνⁱ με δηλώσεις που αφορούν την υποστήριξή τους από τους γονείς, όπως: «Οι γονείς μου ενδιαφέρονται για το τι μου συμβαίνει στο σχολείο» (91,8%), «Αν έχω κάποιο πρόβλημα στο σχολείο, οι γονείς μου είναι έτοιμοι να βοηθήσουν» (90,3%), «Οι γονείς μου με ενθαρρύνουν να τα πηγαίνω καλά στο σχολείο» (90,3%), «Οι γονείς μου είναι πρόθυμοι να έρθουν στο σχολείο να μιλήσουν με τους καθηγητές» (88,3%) και «Οι γονείς μου είναι πρόθυμοι να με βοηθήσουν στα μαθήματα του σχολείου» (80,8%).

Αγόρια και κορίτσια συμφωνούν σε παρόμοιο ποσοστό στις παραπάνω αναφορές, ενώ μεταξύ των τριών ηλικιακών ομάδων, οι απαντήσεις των 15χρονων και 13χρονων φανερώνουν την αντίληψη ότι οι γονείς τους δείχνουν λιγότερο ενδιαφέρον για το σχολείο από ό,τι οι γονείς των 11χρονων.

Διαχρονικά, μεταξύ του 2006 και του 2010 δεν παρατηρούνται διαφορές στα ποσοστά των εφήβων που συμφωνούν με τις παραπάνω δηλώσεις σχετικά με την υποστήριξη που έχουν από τους γονείς τους.

Το 2010, ποσοστό 5,4% των εφήβων αναφέρουν ότι δεν έχουν ποτέ συναισθηματική στήριξη από τον πατέρα και το 1,3% ότι δεν έχουν ποτέ συναισθηματική στήριξη από τη μητέρα.

Τύπος γονιού

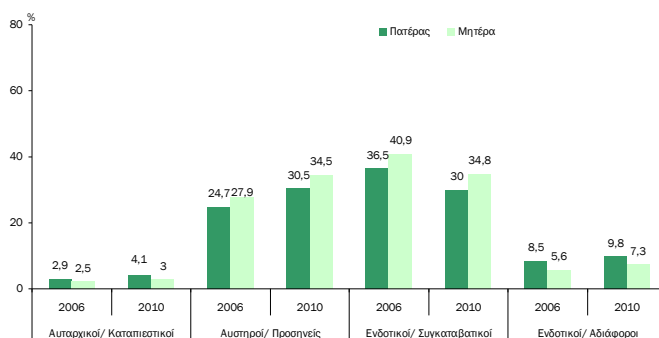
Ο τύπος γονιού αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο ανταποκρίνονται/αντιδρούν οι γονείς σε διάφορες συμπεριφορές των παιδιών τους. Εξετάστηκαν εδώ οι διάφοροι τύποι αντίδρασης των γονιών σε περιπτώσεις που τα

παιδιά έχουν συμπεριφερθεί άσχημα. Ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο αντιδρούν στις περιπτώσεις αυτέςⁱⁱ οι γονείς ταξινομούνται ως: α) «αυταρχικοί/καταπιεστικοί» (π.χ. οι έφηβοι τιμωρούνται χωρίς να τους εξηγείται ο λόγος), β) «αυστηροί/προσηνείς» (π.χ. όταν οι έφηβοι έχουν συμπεριφερθεί άσχημα τους τιμωρούν αλλά τους εξηγούν τι έχουν κάνει λάθος), γ) «ενδοτικοί/συγκαταβατικοί» (π.χ. αναφέρουν ότι οι γονείς τους, κατά κανόνα, τούς επισημαίνουν ότι συμπεριφέρθηκαν άσχημα αλλά δεν τους τιμωρούν), και δ) «ενδοτικοί/αδιάφοροι» (π.χ. όταν οι έφηβοι έχουν συμπεριφερθεί άσχημα δεν τους τιμωρούν, δεν δίνουν καν σημασία).¹⁷

Σύμφωνα με την παραπάνω τυπολογία, η μητέρα του 1 στους 3 εφήβους ανήκει στην τυπολογία «αυστηροί/προσηνείς» σε υψηλότερο ποσοστό από ό,τι ο πατέρας, (34,5% και 30,5%, αντίστοιχα). Σε παρόμοια ποσοστά ανήκουν οι γονείς των εφήβων στην τυπολογία «ενδοτικοί/συγκαταβατικοί». Συγκεκριμένα, η μητέρα ανήκει σε αυτόν τον τύπο γονιού σε ποσοστό 34,8% και ο πατέρας σε ποσοστό 30% (Γράφημα 10).

Ακόμη, η μητέρα του 7,3% των εφήβων ανήκει στην τυπολογία «ενδοτικοί/αδιάφοροι». Ο πατέρας ανήκει σε αυτόν τον τύπο γονιού σε ποσοστό 9,8%. Τέλος, η μητέρα του 3% των εφήβων ανήκει στην τυπολογία «αυταρχικοί/καταπιεστικοί». Το αντίστοιχο ποσοστό για τον πατέρα είναι 4,1%ⁱⁱⁱ (Γράφημα 10). Τέλος, ποσοστό 42,3% των εφήβων αναφέρουν ότι έχουν τουλάχιστον έναν γονιό που ανήκει στην τυπολογία «αυστηροί/προσηνείς», με το ποσοστό αυτό να μειώνεται στο 33,3% για τους 15χρονους.

Γράφημα 10: Τυπολογία γονιών, ανά φύλο γονιού διαχρονικά (%)

Διαχρονικά, από το 2006 στο 2010 αυξάνεται το ποσοστό των εφήβων των οποίων οι γονείς ανήκουν στην ομάδα «αυστηροί/προσηνείς» ενώ μειώνεται το ποσοστό όσων ανήκουν στην ομάδα «ενδοτικοί/συγκαταβατικοί» (Γράφημα 10).

Συμπεράσματα

Στη χώρα μας ο πιο διαδεδομένος τύπος οικογένειας είναι η πυρηνική. Αρκετοί έφηβοι αναφέρουν ότι ζουν σε οικογένεια διευρυμένης μορφής, ότι ζουν δηλαδή μαζί τους ο παππούς ή/και η γιαγιά, τύπος ιδιαίτερα διαδεδομένος στην Ελλάδα και στις υπόλοιπες χώρες της Νότιας Ευρώπης.^{18,19}

ⁱⁱ Οι έφηβοι απάντησαν «συχνά» ή «πολύ συχνά».

ⁱⁱⁱ Για τους υπόλοιπους εφήβους δεν κατέστη σαφές από τις απαντήσεις τους η τυπολογία στην οποία τοποθετούνται οι γονείς τους.

ⁱ Οι έφηβοι απάντησαν «συμφωνώ» ή «συμφωνώ πολύ».

Τα τελευταία χρόνια έχουν αυξηθεί οι έφηβοι που αναφέρουν ότι τουλάχιστον ένας από τους δύο γονείς τους είναι αλλοδαποί -κυρίως η μητέρα. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι σε σχέση με το 2006, σημαντικά μεγαλύτερο ποσοστό εφήβων αναφέρουν ότι η γλώσσα που μιλούν στο σπίτι τους δεν είναι η ελληνική. Λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι το δείγμα της παρούσας έρευνας προέρχεται από μαθητές που φοιτούν στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και καλούνται να αποδώσουν μέσα σε αυτό, το συγκεκριμένο εύρημα θα πρέπει να αξιολογηθεί με προσοχή και, σε επίπεδο πολιτικής, να δοθεί έμφαση στην πρόσθετη διδακτική στήριξη των μαθητών αυτών (για παράδειγμα, με την ενίσχυση του θεσμού των Τάξεων Υποδοχής και Φροντιστηριακών Τμημάτων παιδιών-μεταναστών).

Οι περισσότεροι έφηβοι στην Ελλάδα δηλώνουν ικανοποιημένοι από την οικονομική κατάσταση της οικογένειάς τους την οποία, στην πλειονότητα τους, χαρακτηρίζουν από καλή έως πολύ καλή. Ωστόσο, εξετάζοντας κάποιους αντικειμενικούς δείκτες οικονομικής ευμάρειας όπως είναι ο αριθμός αυτοκινήτων και υπολογιστών σε ένα νοικοκυριό, η συχνότητα με την οποία η οικογένεια κάνει διακοπές, καθώς επίσης και τα συνεχώς αυξανόμενα ποσοστά ανεργίας στους γονείς των εφήβων, φαίνεται πως στην πλειονότητά τους οι οικογένειες ανήκουν στο μεσαίο οικονομικό επίπεδο. Η διαφορά αυτή μεταξύ «υποκειμενικής» και «αντικειμενικής» οικονομικής κατάστασης μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι οι γονείς παρά τα οικονομικά προβλήματα που ενδεχομένως αντιμετωπίζουν, φροντίζουν να παρέχουν στους εφήβους την καλύτερη δυνατή ζωή εξασφαλίζοντας ότι δεν θα τους λείψει τίποτα και κάποιες φορές αναπτύσσουν υπερπροστατευτική συμπεριφορά προκειμένου τα παιδιά να μην αντιληφθούν τις πιθανές οικονομικές δυσκολίες που έχει η οικογένεια.

Όσον αφορά τις σχέσεις μέσα στην οικογένεια, οι έφηβοι στην πλειονότητά τους εμφανίζονται πολύ ικανοποιημένοι τόσο από τις σχέσεις με τους γονείς τους όσο και από τις σχέσεις με τα μεγαλύτερα αδέρφια τους. Για θέματα που τους απασχολούν, όμως, αναφέρουν ότι τους είναι πιο εύκολο να μιλήσουν με τη μητέρα τους, κυρίως τα κορίτσια, από ό,τι με τον πατέρα τους, κάτι που επιβεβαιώνεται και από άλλες έρευνες.²⁰

Οι έφηβοι περνούν κάποιες ώρες με τους γονείς τους και τα αδέρφια τους σε καθημερινή βάση κάνοντας διάφορα πράγματα, κυρίως τρώγοντας, συζητώντας και παρακολουθώντας τηλεόραση. Μικρό ποσοστό εφήβων αναφέρουν ότι αθλούνται ή περπατούν μαζί με τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας. Αξιολογώντας το γεγονός αυτό μαζί με το ότι 1 στους 3 εφήβους αναφέρει πως, εκτός σχολικών ωρών, ασκείται σωματικά το πολύ μία φορά την εβδομάδα (βλ. τεύχος «Διατροφή, φυσική δραστηριότητα και σωματικό βάρος στους εφήβους»), είναι σημαντικό οι γονείς να παροτρύνουν τα παιδιά τους προς έναν υγιέστερο τρόπο ζωής δίνοντας οι ίδιοι το παράδειγμα και συμμετέχοντας σε περισσότερες δραστηριότητες με αυτά και εκτός σπιτιού.²¹

Οι γονείς δείχνουν να έχουν γνώση για το πώς περνούν οι έφηβοι τις ώρες τους εκτός σχολείου, περισσότερο η μητέρα από τον πατέρα και οι γονείς των κοριτσιών από τους γονείς

των αγοριών. Επιπλέον, όσο μεγαλώνουν οι έφηβοι, η γνώση των γονιών σχετικά με τις δραστηριότητές τους περιορίζεται.

Οι γονείς μόνο του 1 στους 3 εφήβους, και κυρίως των αγοριών, ενισχύουν την αυτονομία τους, χαίρονται όταν παίρνουν τις δικές τους αποφάσεις και αποφεύγουν να τους ελέγξουν σε οτιδήποτε κάνουν. Δύο στους 3 εφήβους αναφέρουν ότι έχουν συναισθηματική στήριξη από τους γονείς τους, ενώ η μητέρα φαίνεται να στηρίζει συναισθηματικά τους εφήβους περισσότερο από τον πατέρα.

Οι τρόποι διαπαιδαγώγησης που επιλέγουν οι γονείς, τούς εντάσσουν σε διαφορετικές κατηγορίες. Σύμφωνα με έρευνες, το να έχει ένα παιδί τουλάχιστον έναν αυστηρό/προσηνή γονιό αποτελεί προστατευτικό παράγοντα για την ανάπτυξη και τη ψυχική του υγεία.^{22,23} Στην παρούσα έρευνα στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι γονείς λιγότερων από τους μισούς εφήβους και μόνον του 1 στους τρεις 15χρονους. Οι περισσότεροι γονείς των εφήβων στη χώρα μας ανήκουν στην τυπολογία «ενδοτικοί/συγκαταβατικοί». Ωστόσο, δεδομένου ότι στην ελληνική οικογένεια η γιαγιά και ο παππούς παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαπαιδαγώγηση των παιδιών, είτε ζουν στο ίδιο σπίτι με την υπόλοιπη οικογένεια είτε όχι, θα πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν οι αλληλεπιδράσεις των εφήβων και με εκείνους.

Βιβλιογραφία

1. Adler N.E. et al. Socioeconomic status and health: the challenge of the gradient. In: Cacioppo J.T., Berntson G.G., Adolphs R., Carter S.C., Davidson R.J., McClintock M.G., et al. Eds. *Foundations in Social Neuroscience*. Cambridge: MIT Press; 2002.
2. Hanson M.D., Chen E. (2007). Socioeconomic status and health behaviors in adolescence: a review of the literature. *J Behav Med*, 30:263-285.
3. Van Oort F.V.A., Van der Ende J., Wadsworth M.E., Verhulst F.C., Achenbach T.M. (2011). Cross-national comparison of the link between socioeconomic status and emotional and behavioral problems in youths. *Soc Psych Psych Epidemiol*, 46:167-172
4. Due P., Lynch J., Holstein B., Modvig J. (2003). Socioeconomic health inequalities among a nationally representative sample of Danish adolescents: the role of different types of social relations. *J Epid Com Health*, 57:692-698.
5. Harland P., Reijneveld S.A., Brugman E., Verloove-Vanhorick S.P., Verhulst F.C. (2002). Family factors and life events as risk factors for behavioural and emotional problems in children. *Eur Child Adolesc Psychiatry*, 11:176-84.
6. Bouma E.M.C., Ormel J., Verhulst F.C., Oldehinkel A.J. (2008). Stressful life events and depressive problems in early adolescent boys and girls: The influence of parental depression, temperament and family environment. *J of Affect Dis*, 105: 185-193.
7. Campbell T.L. (1986). *Family's impact on health: A critical review*. Rockville: Brunner/Mazel.
8. Resnick M.D. et al. (1997). Protecting adolescents from harm: findings from the National Longitudinal Study on Adolescent Health. *JAMA*, 278:823-832.
9. Young J.F., Berenson K., Cohen P., Garcia J. (2005). The role of parent and peer support in predicting adolescent depression: a longitudinal community study. *J Res Adolesc*, 15(4): 407-423.
10. Zambon A., Lemma P., Borraccino A., Dalmaso P., Cavallo F. (2006). Socio-economic position and adolescents' health in Italy: the role of the quality of social relations. *Eur J of Public Health*, 16(6):627-632.

11. Andersen M.R. et al. (2002). Mothers' attitudes and concerns about their children smoking: do they influence kids? *Preventive Medicine*, 34:198-206.
12. Resnick M.D. et al. (1997). Protecting adolescents from harm: findings from the National Longitudinal Study on Adolescent Health. *JAMA*, 278:823-832.
13. Fletcher A., Steinberg L., Sellers E. (1999). Adolescents' well-being as a function of perceived inter-parental consistency. *J Marriage & Family*, 61: 599-610.
14. Koo H.P., Rose A., Bhaskar B., Walker L.R. (2011). Relationships of pubertal development among early adolescents to sexual and nonsexual risk behaviors and caregivers' parenting behaviors. *J Early Adolesc.* (Published online before print May 26, 2011, doi: 10.1177/0272431611409746)
15. Ozer E., Flores E., Tsahann J., Pasch L. (2011) Parenting style, depressive symptoms, and substance use in Mexican American Adolescents. *Youth and Society*. (Published online before print September 2, 2011, doi: 10.1177/0044118X11418539)
16. Currie C., Molcho M., Boyce W., Holstein B., Torsheim T., Richter M. (2008). Researching health inequalities in adolescents: the development of the HBSC Family Affluence Scale. *Soc Sci Med*, 66 (6): 1429-1436.
17. Maccoby E., Martin J. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. In E. M. Hetherington (Ed.), P. H. Mussen (Series Ed.), *Handbook of child psychology: Vol. 4. Socialization, personality, and social development* (pp. 1-101). New York: Wiley.
18. Sarti R. (2010). Who cares for me? Grandparents, nannies and babysitters caring for children in contemporary Italy. *Paedag Hist*, 46(6): 789-802.
19. Hank K., Buber I. (2009). Grandparents Caring for Their Grandchildren: Findings from the 2004 Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe. *J of Fam Issues*, 30: 53-73.
20. Smetana J.G., Metzger A., Gettman D.C., Campione-Barr N. (2006). Disclosure and Secrecy in Adolescent-Parent Relationships. *Child Dev*, 77(1): 201-217.
21. Moore L.L., Lombardi D.A., White M.J., Campbell J.L., Oliveria S.A., Ellison R.C. (1991). Influence of parents' physical activity levels on activity levels of young children. *J Pediatrics*, 118(2): 215-219
22. McKinney C., Renk K. (2008). Differential parenting between mothers and fathers: Implications for late adolescents. *J of Fam Issues*, 29: 806-827.
23. Fletcher A., Steinberg L., Sellers E. (1999). Adolescents' well-being as a function of perceived inter-parental consistency. *J Marriage & Family*, 61: 599-610.

Έρευνα HBSC/WHO για τις συμπεριφορές που συνδέονται με την υγεία των εφήβων μαθητών

Η «Έρευνα για τις συμπεριφορές που συνδέονται με την υγεία των εφήβων μαθητών» διεξάγεται στο πλαίσιο του διεθνούς προγράμματος «Health Behaviour in School-Aged Children» (HBSC, www.hbsc.org) υπό την αιγίδα του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας. Η έρευνα επαναλαμβάνεται ανά τετραετία σε περισσότερες από 40 χώρες παρέχοντας πολύτιμες πληροφορίες για τον τρόπο ζωής των εφήβων και τους κινδύνους που απειλούν την υγεία τους. Οι πληροφορίες αυτές κατευθύνουν τις πολιτικές πρόληψης των κρατών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.

Στη χώρα μας το πρόγραμμα πραγματοποιείται από το ΕΠΙΨΥ από το 1998 με την επιστημονική ευθύνη της Ομοτ. Καθηγήτριας Α. Κοκκέβη.

Στην έρευνα του 2010 συμμετείχε πανελλήνιο αντιπροσωπευτικό δείγμα 4.944 μαθητών εφηβικής ηλικίας (ΣΤ' Δημοτικού, Β' Γυμνασίου και Α' Λυκείου) από 306 σχολικές μονάδες. Οι μαθητές απάντησαν σε ανώνυμο ερωτηματολόγιο που συμπλήρωσαν μέσα στις τάξεις τους.

Το ΕΠΙΨΥ ευχαριστεί τους εθελοντές φοιτητές και φοιτήτριες για τη βοήθειά τους, καθώς και τα Κέντρα Πρόληψης Κοζάνης, Ρεθύμνου και Ηρακλείου Κρήτης για τη συμβολή τους στην κατάρτιση του εθνικού δείγματος.

Η διεξαγωγή της έρευνας το 2010 πραγματοποιήθηκε με τη μερική οικονομική υποστήριξη του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης & Θρησκευμάτων και μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων.

Τα ευρήματα παρουσιάζονται συνοπτικά στα ακόλουθα θεματικά τεύχη:

1. Εξαρτησιογόνες ουσίες στην εφηβεία
2. Η οικογένεια των εφήβων
3. Διατροφή, φυσική δραστηριότητα και σωματικό βάρος στους εφήβους
4. Η ψυχοκοινωνική υγεία των εφήβων
5. Οι έφηβοι και το σχολείο
6. Ο ελεύθερος χρόνος των εφήβων
7. Χρήση Η/Υ και ίντερνετ από τους εφήβους
8. Φιλικές σχέσεις και επικοινωνία στους εφήβους
9. Έφηβοι και βία
10. Η παχυσαρκία στους εφήβους
11. Έφηβοι στην Ελλάδα και στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες: Διακρατικές διαφορές

Ηλεκτρονική πρόσβαση των ευρημάτων της έρευνας στην ιστοσελίδα: www.epipsi.gr

Για βιβλιογραφική αναφορά

Κοκκέβη Α., Φωτίου Α., Σταύρου Μ., Ξανθάκη Μ., Καναβού Ε. *Η οικογένεια των εφήβων*. Σειρά θεματικών τευχών: Έφηβοι, Συμπεριφορές & Υγεία. Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής. Αθήνα, 2011.

Πληροφορίες

Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής
 Τ.Θ. 66517 | Παπάγου | Αθήνα
 Τηλ.: 210.61.70.014
 Φαξ: 210.65.37.273
 URL: www.epipsi.gr